

Nepředmět – mínitelnost

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2009](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2009](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 26. 5. 2009
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 26. 5. 2009

Nepředmět – mínitelnost

Základní otázka, zda je možno „mínit“ (tj. intencionálně směřovat na) něco, co nemá předmětnou stránku, může být jak řešena, tak vůbec smysluplně postavena za předpokladu náležité přípravy v rámci vhodného pojetí povahy mínění a myšlení samého. Jestliže třeba Jaspers má za to, že rozdíl mezi pravým a nepravým (falešným) „transcendováním“ nemůže být „předmětem“ vědění, „des Wissens“ (sám se ovšem hned od termínu „předmět“ distancuje a neužije ho, ale jen proto, aby se bránil „zpředměťňování“, ale to teď nechme stranou), nýbrž „des Innewerdens“ (na to ovšem nemáme český výraz, jen „uvědomiti si“), je to jen dokladem toho, že považoval zpředměťňování za samozřejmou a nikdy nepotlačitelnou, dokonce snad bytostnou složku každého „vědění“ (nejspíš v Kantově smyslu, neboť „nepředmět“ je vlastně „věcí o sobě“, a tedy nejen našim smyslům, ale dokonce i našemu „rozumění“ – Verstand – něčím zcela nepřístupným). Odhlédneme-li od eventuelních problémů terminologických (např. čemu budeme říkat „Wissen“ a čemu naopak „Innewerden“ atd.), zdá se, že Jaspers je přesvědčen o tom, že to, co je za „formální“ hranicí mezi pravým a nepravým „transcendováním“, resp. co je za hranicí mezi předmětností a nepředmětností, tedy co je „nepředmětné“ (a co se proto nutně jeví jako „nic“), nemůže být doopravdy míněno, a zejména přesně míněno. Zdá se, že přesnost je podle něho možná jen ve světě předmětností. Právě v tomto bodě je třeba Jasperse nejen vidět kriticky, ale pokoušet se jít dál a překonat onu tradiční bariéru nikoli tím, že se uchýlíme k nepřesnostem a přibližnostem nějakého „Innewerden“, ale mnohem důkladnější a kritičtější reflexí toho, jak vlastně dospíváme k „předmětnostem“, resp. jak se historicky vyvinul ten zvyk považovat za skutečné jen to, co zpředmětnit lze, nebo aspoň jen to, co má předmětnou stránku. „Ryzí nepředmětnost“ se po mém soudu musí stát „mínitelnou“ skutečností, a to tím spíš proto, že je předpokladem a zdrojem všeho „jsoucího“ ve smyslu synkreze, srůstu nepředmětnosti a předmětnosti v každé „aktuálnosti“.

(Písek, 090526–1.)